

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

TRẦN LÊ HIẾU

**THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP
NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ PHÒNG CHÁY,
CHỮA CHÁY RỪNG TẠI HUYỆN SA PA,
TỈNH LÀO CAI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

Thái Nguyên, năm 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

TRẦN LÊ HIẾU

**THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI
PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ PHÒNG
CHÁY, CHỮA CHÁY RỪNG TẠI HUYỆN SA PA,
TỈNH LÀO CAI**

Chuyên ngành: Lâm học
Mã Số: 8 62 02 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đặng Kim Tuyên

Thái Nguyên, năm 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học của riêng bản thân tôi, mọi số liệu cũng như nội dung báo cáo hoàn toàn do tôi thực hiện và chýa từng công bố trên bất kỳ tài liệu nào. Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về bản báo cáo Luận văn của mình!

Tôi xin cam đoan!

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2019

Người cam đoan

Trần Lê Hiếu

LỜI CẢM ƠN

Luận văn được hoàn thành tại Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên theo chương trình đào tạo Cao học chuyên ngành Lâm học, khoá 19 (2017 - 2019).

Trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn, tác giả đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của các thầy giáo, cô giáo, đồng nghiệp, gia đình và bạn bè, các cơ quan đơn vị nơi tác giả thực hiện nghiên cứu. Nhân dịp này, tác giả xin chân thành cảm ơn về sự giúp đỡ có hiệu quả đó.

Trước tiên, tác giả xin đặc biệt cảm ơn TS. Đặng Kim Tuyền - người hướng dẫn khoa học, đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tác giả trong suốt quá trình thực hiện luận văn này.

Tác giả xin tỏ lòng cảm ơn sâu sắc đến Ban giám hiệu nhà trường, Phòng quản lý đào tạo Sau Đại học Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, đã tạo điều kiện thuận lợi cho tác giả trong quá trình học tập cũng như hoàn thành bản luận văn thạc sĩ.

Xin cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Chi cục Kiểm lâm Lào Cai, UBND huyện Sa Pa, các phòng ban chuyên môn của huyện Sa Pa, tỉnh Lào Cai; các xã và một số hộ dân trên địa bàn nghiên cứu đã tạo điều kiện giúp đỡ tác giả trong việc thu thập số liệu ngoại nghiệp để thực hiện luận văn này.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2019

Tác giả

Trần Lê Hiếu

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU TRONG LUẬN VĂN.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề	1
2. Mục tiêu của đề tài	3
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
3.1. Ý nghĩa khoa học:	3
3.2. Ý nghĩa thực tiễn của đề tài.....	3
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	5
1.1. Tổng quan nghiên cứu.....	5
1.1.1. Trên thế giới	5
1.1.2. Ở Việt Nam	12
1.1.3. Nhận xét về vấn đề nghiên cứu	18
1.2. Tổng quan khu vực nghiên cứu.....	20
1.2.1. Điều kiện tự nhiên khu vực nghiên cứu	20
1.2.2. Đặc điểm dân sinh kinh tế - xã hội.....	22
1.2.3. Nhận xét và đánh giá khu vực nghiên cứu	25
Chương 2. PHẠM VI, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	27
2.1. Phạm vi và giới hạn nghiên cứu.....	27
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	27
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	27
2.3.1. Phương pháp luận.....	27
2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu	29
2.3.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	33
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	34
3.1. Hiện trạng tài nguyên rừng và đặc điểm vật liệu cháy tại Sa Pa, tỉnh Lào Cai	34

3.1.1. Khái quát tài nguyên rừng huyện Sa Pa, tỉnh Lào Cai	34
3.1.2. Đặc điểm vật liệu cháy	40
3.2. Phân tích ảnh hưởng của các yếu tố tự nhiên, kinh tế - xã hội đến cháy rừng trên địa bàn huyện Sa pa, tỉnh Lào Cai	44
3.2.1. Ảnh hưởng của các yếu tố tự nhiên.....	44
3.2.2. Ảnh hưởng của các yếu tố kinh tế - xã hội	50
3.3. Đánh giá thực trạng công tác phòng cháy, chữa cháy rừng tại địa bàn huyện Sa Pa, tỉnh Lào Cai.....	54
3.3.1. Bộ máy và công tác tổ chức chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ PCCCR	54
3.3.2. Kết quả thực hiện nhiệm vụ phòng cháy.....	58
3.3.3. Các biện pháp phòng cháy rừng đã thực hiện	59
3.3.4. Tình hình cháy rừng	67
3.4. Phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, thách thức và bài học kinh nghiệm trong công tác phòng cháy, chữa cháy rừng tại huyện Sa Pa.....	73
3.4.1. Phân tích SWOT	73
3.4.2. Bài học kinh nghiệm	76
3.5. Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả phòng cháy, chữa cháy rừng tại huyện Sa Pa, tỉnh Lào Cai	77
3.5.1. Về công tác tổ chức	79
3.5.2. Về thể chế.....	80
3.5.3. Tuyên truyền, tập huấn và diễn tập PCCCR	80
3.5.4. Xây dựng các công trình phòng cháy, trang thiết bị chữa cháy rừng	81
3.5.5. Giải pháp làm giảm vật liệu cháy bằng thủ công.....	82
3.5.6. Giải pháp xã hội hoá nghề rừng	82
3.5.7. Các giải pháp kỹ thuật trong công tác PCCCR	84
3.5.8. Tổ chức thực hiện các biện pháp phòng cháy chữa cháy rừng.....	84
KẾT LUẬN, TỒN TẠI VÀ KIẾN NGHỊ	86
1. Kết luận	86
3. Kiến nghị	86
TÀI LIỆU THAM KHẢO	9090

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BVR	:	Bảo vệ rừng
BCĐ	:	Ban chỉ đạo
CBCR	:	Cảnh báo cháy rừng
CCR	:	Chữa cháy rừng
DBNCCR	:	Dự báo nguy cơ cháy rừng
KTLS	:	Kỹ thuật lâm sinh
KTLSPCR	:	Kỹ thuật lâm sinh phòng cháy rừng
OTC	:	Ô tiêu chuẩn
ODB	:	Ô dạng bản
PCCCR	:	Phòng cháy, chữa cháy rừng
PTNT	:	Phát triển nông thôn
QLBVR	:	Quản lý, bảo vệ rừng
RTN	:	Rừng tự nhiên
RT	:	Rừng trồng
SK	:	Sinh khối
VLC	:	Vật liệu cháy
W _{VLC}	:	Độ ẩm vật liệu cháy

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU TRONG LUẬN VĂN

Bảng 3.1. Bảng hiện trạng đất đai tự nhiên khu vực nghiên cứu	34
Bảng 3.2. Diện tích rừng tự nhiên chia theo các trạng thái.....	35
Bảng 3.3. Tổng hợp diện tích rừng trồng huyện Sa Pa, tỉnh Lào Cai	37
Bảng 3.4. Tổng hợp diện tích rừng trồng theo loài cây	38
Bảng 3.5. Bảng sinh khối Vật liệu cháy ở các trạng thái rừng	41
Bảng 3.6. Độ ẩm Vật liệu cháy ở các trạng thái rừng.....	42
Bảng 3.7. Khối lượng Vật liệu cháy ở các trạng thái rừng sau khi sấy	43
Bảng 3.8. Tổng hợp trung bình yếu tố thời tiết tại huyện Sa Pa năm 2018.....	48
Bảng 3.9. Diện tích nương rẫy đang canh tác trên địa bàn huyện	52
Bảng 3.10. Thống kê những nguyên nhân gây cháy rừng	53
Bảng 3.11. Cơ cấu tổ chức bộ máy điều hành của Ban chỉ đạo cấp huyện	56
Bảng 3.12. Cơ cấu bộ máy điều hành của BCD cấp xã	57
Bảng 3.13: Xác định các vùng trọng điểm cháy rừng tại huyện Sa Pa	61
Bảng 3.14. Các công trình phòng cháy trên địa bàn huyện Sa Pa	64
Bảng 3.15. Dụng cụ, phương tiện phòng cháy, chữa cháy rừng tại Sa Pa.....	65
Bảng 3.16. Tổng hợp kết quả tập huấn, diễn tập từ 2010 đến 2018	67
Bảng 3.17. Thống kê số vụ cháy rừng từ năm 2010 đến 2018	68
Bảng 3.18. Tình hình cháy rừng theo các tháng trong năm (2010-2018).....	71
Bảng 3.19. Nguyên nhân cháy rừng từ năm 2010-2018	72
Bảng 3.20. Các công việc ưu tiên và những biện pháp giảm thiểu tối đa số vụ cháy, thiệt hại do cháy rừng gây ra.....	78

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Bảng hiệu dự báo cấp cháy rừng xã Tả Van	9
Hình 1.2. Ảnh đốt trước Vật liệu cháy.....	18
Hình 2.3. Sơ đồ các bước nghiên cứu của đề tài.....	29
Hình 3.1. Thảm thực vật rừng Tổng quá sử	42
Hình 3.2. Thu gom vật liệu cháy rừng thông mã vĩ.....	44
Hình 3.3. Biểu đồ nhiệt độ trung bình các tháng trong năm tại Sa Pa	49
Hình 3.4. Biểu đồ diễn biến Lượng mưa (R) và độ ẩm không khí trung bình (W).....	50
Hình 3.5. Sơ đồ Ban chỉ đạo phòng cháy chữa cháy rừng của huyện SaPa	55
Hình 3.6. Diễn tập phòng cháy chữa cháy rừng.....	66
Hình 3.7. Biểu đồ số vụ cháy, diện tích cháy xảy ra trong các năm, từ năm 2010-2018...	70

MỞ ĐẦU

1. Đặt vấn đề

Rừng là nguồn tài nguyên vô cùng quý giá, một yếu tố vô cùng quan trọng đối với cuộc sống con người và thiên nhiên. Trong những thập kỷ qua hoạt động kinh tế của con người đã làm cho rừng không những suy giảm cả về diện tích và chất lượng. Một trong những nguyên nhân gây mất rừng là do cháy rừng và cháy rừng là một thảm họa thiên tai gây tổn thất to lớn, nhanh chóng về kinh tế và môi trường sinh thái. Nó tiêu diệt gần như toàn bộ các giống loài trong vùng bị cháy, thải vào khí quyển khối lượng lớn khói bụi cùng với những khí gây hiệu ứng nhà kính như CO, CO₂, NO v.v... Đây là một trong những nguyên nhân quan trọng làm gia tăng quá trình biến đổi khí hậu trái đất và các thiên tai hiện nay. Mặc dù công tác phòng cháy chữa cháy rừng ngày càng hiện đại nhưng cháy rừng vẫn không ngừng xảy ra, thậm chí ngay cả ở những nước phát triển nhất. Đấu tranh với cháy rừng đang được xem là một trong những nhiệm vụ cấp bách của thế giới để bảo vệ các nguồn tài nguyên thiên nhiên và bảo vệ môi trường sống.

Ở Việt Nam mỗi năm xảy ra hàng trăm vụ cháy thiêu hủy hàng ngàn ha rừng, gây thiệt hại hàng trăm tỷ đồng, ảnh hưởng nghiêm trọng tới môi trường sinh thái,... Theo báo cáo của Cục Kiểm Lâm từ năm 2000 - 2018, ở nước ta xảy ra 6.412 vụ cháy rừng, gây thiệt hại 42.607 ha, hàng năm Nhà nước phải giành một nguồn kinh phí khá lớn cho công tác phòng cháy, chữa cháy rừng (PCCCR) (chỉ tính riêng năm 2005, Cà Mau đã chi 6,5 tỷ đồng, Kiên Giang 2,4 tỷ đồng, Lâm Đồng 6 tỷ đồng, Gia Lai 1,4 tỷ đồng,...). Trong những năm gần đây, ở nước ta đã có nhiều vụ cháy rừng gây nhiều tổn thất lớn về kinh tế, môi trường. Năm 2002, Vụ cháy rừng Tràm ở Vườn Quốc Gia U Minh Thượng và U Minh Hạ làm thiệt hại trên 5.200 ha rừng, chi phí cho công tác chữa cháy lên tới 7 - 8 tỷ đồng; năm 2007, tỉnh Yên Bái cháy 643 ha rừng, Lai Châu cháy 230 ha... Chỉ tính riêng đến tháng 3 năm 2007, cả nước bị cháy 512 ha, trong đó có 237 ha rừng trồng phòng hộ. Năm 2016 cả nước đã xảy ra 490 vụ cháy rừng, thiệt hại 3.374 ha rừng các loại, tăng 13 vụ, 1.314 ha so với năm 2015 (năm 2015 thiệt hại 2.060 ha). Địa phương dễ xảy ra cháy rừng nhiều như: Sơn La 29 vụ/919ha,